

National Interest: Deset bodů proč už nepotřebujeme NATO

- CZ24 News | 29. dubna 2020

Nevyhnutelně budou existovat další globální výzvy, kterým budou země v průběhu času čelit společně. NATO však není nástrojem k jejich řešení.

Koronavírová pandemie, která pustoší svět, upozorňuje na dlouhodobou krizi veřejného zdraví – spolu s bezútěšnou perspektivou dlouhodobé hospodářské krize, která může zničit sociální strukturu napříč národy.

Světoví vůdci musí přehodnotit výdaje na zdroje založené na skutečných a současných hrozbách pro národní bezpečnost - aby znovu zvážili, jak je lze řešit. Je třeba zpochybnit pokračující závazek vůči NATO, jehož globální ambice jsou do velké míry poháněny a financovány Spojenými státy. V roce 1949 první generální tajemník NATO popsal misi NATO jako „udržet Rusko venku, Američany uvnitř a Němce dole“. O sedmdesát let později se bezpečnostní prostředí úplně změnilo. Sovětský svaz a Varšavská smlouva už nejsou. Berlínská zeď padla a Německo nemá posvých sousedech žádné územní ambice. Přesto je Amerika stále v Evropě s aliancí NATO s dvaceti devíti zeměmi.

V roce 1993 jeden ze spoluautorů článku, David Speedie, vedl rozhovor s Michailem Gorbačovem a zeptal se ho na ujištění, která podle jeho názoru získal při nerozšiřování NATO na východ. Jeho odpověď byla nevýrazná: „Pane Speedie, byli jsme ujištěni.“ V jeho odpovědi bylo velmi jasné, že důvěra, kterou Sovětský svaz dal Západu, se sjednocením Německa a rozpuštěním Varšavské smlouvy, nebude znovu nedodržena.

To vyvolává zásadní otázku: Zda NATO dnes zvyšuje globální bezpečnost, nebo ji ve skutečnosti snižuje.

Jsme přesvědčeni, že existuje deset hlavních důvodů, proč NATO již není potřeba:

1. NATO bylo vytvořeno v roce 1949 ze tří hlavních důvodů uvedených výše. Tyto důvody již nejsou platné. Bezpečnostní prostředí v Evropě je dnes úplně jiné než před sedmdesáti lety. Ruský prezident Vladimir Putin ve skutečnosti navrhl nové kontinentální bezpečnostní opatření „z Dublinu do Vladivostoku“, které Západ odmítl. Pokud by bylo přijato, zahrnuje to Rusko do kooperativní bezpečnostní architektury, která by byla pro globální společenství bezpečnější.
2. Někteří tvrdí, že hrozba dnešního Ruska je důvodem, proč musí Amerika zůstat v Evropě. Ale zvažte toto: Ekonomika EU byla před Brexitem 18,8 bilionu dolarů a po Brexitu 16,6 bilionu dolarů. Ve srovnání je dnes ruská ekonomika jen 1,6 bilionu dolarů. Věříme, že s ekonomikou EU více než desetkrát vyšší než ruské hospodářství si Evropa nemůže dovolit vlastní obranu proti Rusku? Je důležité poznamenat, že Spojené království jistě zůstane v alianci pro obranu eura a bude s největší pravděpodobností i nadále přispívat k této obraně.
3. **Studená válka byla jedním z extrémních globálních rizik - se dvěma supervelmocenskými protivníky, z nichž každý byl vyzbrojen třiceti tisíci a více jadernými hlavicemi. Současné prostředí představuje ještě větší nebezpečí - extrémní nestabilitu vyplývající z nestátních aktérů, jako jsou teroristické skupiny, získávání zbraní hromadného ničení. Rusko a šéfové NATO jsou jediní schopni čelit těmto hrozbám - pokud jednají ve shodě.**
4. Jenom jednou se stalo, kdy se člen NATO dovolával článku 5 (klauzule „útok na jednoho je útok na všechny“), byly Spojené státy po teroristickém útoku 11. září 2001. Skutečným nepřítelem

nebyl jiný národ, ale společná hrozba terorismu. Rusko tento důvod spolupráce důsledně rozvíjelo – Rusko skutečně zajistilo neocenitelnou logistickou inteligenci a základní podporu afghánské angažovanosti po 11. září. Koronavirus dramatizoval další závažné znepokojení: Obavy teroristů, kteří vlastní a používají biologické zbraně. To nelze podceňovat v klimatu, ve kterém nyní žijeme.

5. **Když má Rusko na své hranici potenciálního nepřítele, stejně jako v případě vojenských cvičení NATO do roku 2020, bude Rusko donuceno k tomu, aby se změnilo v autokracii a oslabení demokracie. Když se občané cítí ohroženi, chtějí stát vůdcovského typu, který je silný a poskytuje jim ochranu.**
6. Vojenské akce NATO v Srbsku za prezidenta Clintona a v Libyi za prezidenta Baracka Obamy a téměř dvacetiletá válka v Afghánistánu – nejdelší v naší historii – byly v podstatě vedeny USA. Neexistuje zde žádný „faktor Ruska“, ale tyto konflikty se používají k argumentaci *raison d'être* hlavně ke konfrontaci s Ruskem.
7. **Spolu se změnou klimatu je největší existenční hrozbou jaderný holocaust - tento Damoklovův meč stále visí nad námi všemi. Vzhledem k tomu, že NATO má základny ve dvaceti devíti zemích, mnoho podél ruských hranic, některé v dělostřelecké oblasti Petrohradu, riskujeme jadernou válku, která by mohla zničit lidstvo. Riziko náhodného nebo „falešného poplachu“ bylo zdokumentováno několikrát během studené války a je nyní ještě hroznější, vzhledem k rychlosti Mach 5 dnešních raket.**
8. Dokud budou Spojené státy utrácet téměř 70 procent svého diskrečního rozpočtu na armádu, bude vždy potřeba nepřátel, ať už skutečných, nebo vymyšlených. Američané mají právo se ptát, proč jsou takové přemrštěné „výdaje“ nezbytné a komu to skutečně prospívá? Výdaje NATO přicházejí na úkor jiných národních priorit. Objevujeme to uprostřed koronakrizy, když jsou systémy zdravotní péče na západě žalostně podfinancované a dezorganizované. Snížení nákladů a zbytečných výdajů NATO vytvoří americké veřejnosti prostor pro další národní priority.
9. **Použili jsme NATO k jednání jednostranně, bez kongresového nebo mezinárodního právního souhlasu. Americký konflikt s Ruskem je v zásadě politický, ne vojenský. To volá po kreativní diplomacii. Pravda je, že Amerika potřebuje silnější diplomacii v mezinárodních vztazích, ne tupý vojenský nástroj NATO.**
10. A konečně, exotické válečné hry v ruském sousedství – spojené s roztržením smluv o kontrole zbrojení – představují rostoucí hrozbu, která může zničit každého, zejména pokud je mezinárodní pozornost zaměřena na nepolapitelnějšího „nepřítele“. Koronavirus se přidal na seznam globálních hrozeb, které vyžadují spolupráci spíše než konfrontaci ještě naléhavěji než dříve.

Nevyhnutelně budou existovat další globální výzvy, kterým budou země v průběhu času čelit společně. NATO, sedmdesátileté, však není nástrojem k jejich řešení. Je čas přejít od této opony konfrontace a vytvořit globální bezpečnostní přístup, který řeší hrozby dneška i zítřka.

Autoři článku: Sharon Tennison je předsedou Centra pro občanské iniciativy. David Speedie je zakladatelem a bývalým ředitelem programu pro globální angažovanost USA v Carnegieho radě pro etiku v mezinárodních záležitostech. Krishen Mehta je seniorem v oboru globální spravedlnosti na Yale University.